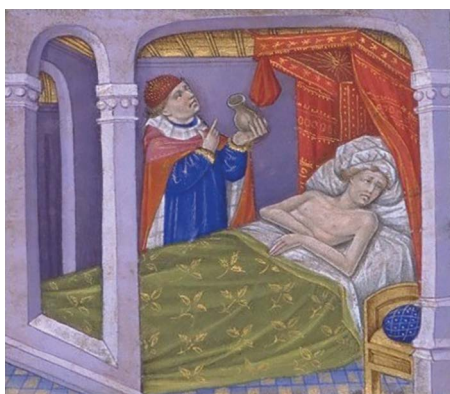

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

středověká medicína v Evropě nebyla optimální, spíš asi jen slabá. Ženy často umíraly po porodech kvůli infekcím. Děti se často nedožily dospělosti. Riskantně probíhala chirurgie, například amputace, často se umíralo. Francouzští a angličtí králové se dotýkali nemocných – většinou šlo o tuberkulózu – s představou, že je uzdraví. Podobně církve prosazovala modlitby – za nemocemi stál Bůh – avšak často byla proti jiným postupům. Evropští lékaři používali rostliny s představou, že nemocné vyléčí, až do 15. století (viz obrázek). Sředověcí lékaři sledovali barvu moči (viz druhý obrázek), aby diagnostikovali nemoc. V 11. století vznikly lékařské školy v Oxfordu a Paříži. Od 12. století pak začaly vznikat další lékařské školy, asi nejznámější byla tehdy jihoitalská medicína v Salerno, kde působili Italové, Arabové, Židé. Škola totiž nebyla podřízena církvi...

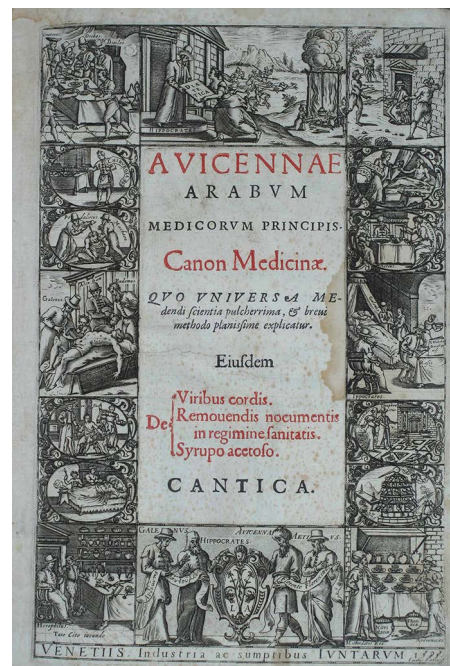
Ale medicína existovala i mimo Evropu. V muslimských státech, tehdy expanzivních a bohatých, byli lékaři podporováni. V tehdejší arabské litera-

tuře byly publikovány historické medicínské texty – popisovaly Hippokrata, Galena, Disocireda... Mezopotamská medicína byla asi ve středověku nejlepší – brala v potaz medicínu řeckou, římskou, perskou... ale také medicínské tradice například z Indie. Muslimové dobyli řadu oblastí, kde se setkali s místními lékaři, kteří jim dodávali informace, ty pak dále použili. Progrese byla také v chirurgii, operovalo se. Kupodivu pracovali také s oftalmologií (viz výše).

K nejznámějším lékařům a filozofům, kteří pracovali s medicínou, patřili Al-Razi a Ibn Sina (Avicenna). Jejich knihy měly výrazný dopad na islámskou medicínu. Avšak nejenom. Od 12. století se muslimské knihy překládaly do latiny a rozšiřovaly po Evropě. Prováděli to Židé, kteří znali jak arabštinu, tak hebrejštinu a evropské jazyky. Ve 13. století byla takto přeložena encyklopedie medicíny, jejímž autorem byl Al-Zahrawi, známý jako otec chirurgie. Publikace Kánonu medicíny od Avicenny byla přeložena na přelomu 12. a 13. století. Nebylo to jednoduché, antisemitismus byl v Evropě velmi rozšířený, ale v roce 1220 se lékařská fakulta v Montpellier otevřela Židům. Když v roce 1394 byli Židé z Francie vyhnáni, otevřela se pro ně univerzita v Padově.

Zdá se také, že arabské medicínské informace byly podstatné i pro židovské lékaře, zatímco evropští lékaři se s nimi seznamovali až postupně. Kooperace mezi židovskými lékaři a křesťanskými pacienty nebyla jednoduchá, ale nakonec se mnozí na židovské lékaře obrátili. Velký problém nastal po začátku evropského moru roku 1346, kdy se tvrdilo, že za něj mohou Židé (což byl samozřejmě nesmysl,

mor do Evropy přinesli námořníci z Asie). Židé byli tehdy někdy upalováni, avšak řada Evropanů-křesťanů věděla, že židovští lékaři jsou často nejlepší, a nechala se jimi léčit. Ke kvalitativní změně medicíny v Evropě došlo pak až v době renesance, od konce 15. a počátku 16. století. Objevila se jména, která uznáváme i dnes: Vesalius, Paracelsus, Harvey, Fracastoro, Paré...

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.,
FCMA, FANA, FEAN

předseda redakční rady

